

geweest zijn. Beneden in de kwartairzaal zijn de vitrines met de botten van de zoogdieren uit het IJstijdvak opgesmukt met aquarellen, die laten zien hoe het fossiele dier er zeer waarschijnlijk heeft uitgezien. Deze aquarellen zijn getekend door de heer J. M. Hansen, leraar aan de Stadsacademie voor Toegepaste Kunsten te Maastricht, aan de hand van de paleontologische handboeken. Door het werk van de heer Hansen spreken de fossielen ons meer aan. Dat heeft men in de afgelopen weken duidelijk aan de bezoekers van het museum kunnen merken.

Te Heerlen, op woensdag 13 juli 1966.

Meerdere leden waren wegens vakantie afwezig. De wn. voorzitter, de heer Coonen, deelt mede, dat de vergaderingen van Heerlen in het vervolg zullen worden gehouden op de 2e dinsdag van de maand. Dan wenst hij Mej. J. Janssen geluk met haar 40 jarig onderwijsjubileum. Mej. Janssen dankt voor de belangstelling van de zijde van de leden van het Genootschap ondervonden en voor het cadeau.

Mej. Blankevoort maakt melding van twee te Heerlen doodgevonden geringde vogels, nl. een overjarig sijsje (*Carduelis spinus*), gevonden te Heerlerheide op 1 febr. 1966 met ring Bruxelles en geringd te Battice (Luik) 27-10-1963, en een Turkse tortelduif (*Streptopelia decaocto*), volgroeid, gevonden te Heerlen 9-3-1966 met ring Helgoland en geringd te Frankfurt/M 20-11-1963.

Voorts attendeerde Mej. Blankevoort op een in de pers voorkomend bericht, dat van 11 juni tot 1 okt. handschriften en boeken, die de botanische illustratie tonen in een kleurrijke zomertentoonstelling, te bezichtingen zijn in het rijksmuseum Meermannno-Westreenianum in Den Haag, het museum van het boek. De oudste handschriften op „Duizend jaar bloem-illustratie” zijn twee herbaria uit de tiende en veertiende eeuw.

Dan worden besproken een 60 tal planten, die de heren Coonen en van der Kruk hadden meegebracht, o.a. de Moerasspiraea (*Filipendula ulmaria*) en *Hoteia japonica*. De heer van der Kruk merkt hierbij op, dat er vaak misverstand bestaat ten opzichte van de spiraea's. De eigenlijke Spiraea in meerdere soorten, al-

len heesters, en ook de Moerasspiraea behoren tot de Rosaceae, terwijl de vaak als Spiraea aangeduide plant, *Hoteia japonica*, — de bloempjes doen inderdaad aan een spiraea denken — een kruidachtige plant is, behorende tot de Steenbreekfamilie (*Saxifragaceae*).

Naar aanleiding van een mededeling van de heren Bult en Coonen op de vergadering van 8 juni (blz. 87) over het gedrag van de Grauwe vliegenvanger, die zij een zangvogel met roofdierallures noemen, schrijft de heer Geradts uit Posterholt d. 7 juli, dat hier een vergissing in het spel moet zijn. „Sinds 7 à 8 jaar”, zo schrijft de heer Geradts, „heb ik ieder jaar 2 à 3 nestjes zien uitbroeden aan mijn huis, maar ik verzeker U, dat er geen sprake is van roofdierallures. Daartoe zou het vogeltje ook moeilijk in staat zijn, gezien zijn tengere gestalte. Ook hagedissen eten lijkt mij onwaarschijnlijk”.

MUSEUM

In de afgelopen weken zijn de collecties van het Natuurhistorisch Museum zeer aanmerkelijk uitgebreid. Een drietal bekende verzamelingen is door de eigenaren in bruikleen afgegaan en daardoor in de nabije toekomst als studie- en vergelijkingsmateriaal ter beschikking gekomen van belangstellenden. Expositie van geselecteerde objecten uit deze aanwinsten zal de representatieve waarde van de inhoud onzer vitrines aanmerkelijk kunnen verhogen. Enkele nadere gegevens omtrent deze recente uitbreiding volgen hieronder.

1. De grote en geheel gecatalogiseerde geologische verzameling van de heer Werner M. Felder uit Vijlen. Vooral de afdeling Krijt-objecten uit deze verzameling is zeer uitgebreid. Daarnaast zijn vele waardevolle stukken uit de oudere afzettingen van de Eifel en de Ardennen aanwezig en maken ook Tertiaire fossielen deel uit van deze aanwinst. De wetenschappelijke waarde wordt sterk verhoogd door de grote nauwkeurigheid en deskundigheid, waarmee de heer Felder de aanvullende gegevens omtrent de vindplaats van ieder object heeft vastgelegd. Enkele gedeelten van de verzameling zijn of worden bewerkt door specialisten van de universiteiten van Amsterdam,

Hamburg, Hannover, Grenoble en Kopenhagen.

De grote collectie Krijt-fossielen van het museum omvatte o.a. reeds de zeer fraaie en op wetenschappelijk geheel verantwoorde wijze samengestelde verzameling echiniden en brachiopoden, bijeengebracht door de heer M. Meyer. De thans verkregen nieuwe aanwinst is niet alleen zeer omvangrijk, maar bovendien stratigrafisch zeer goed gedocumenteerd.

Een speciaal voor dit doel door het gemeentebestuur beschikbaar gesteld krediet maakt het mogelijk om op korte termijn afdoende voorzieningen te treffen voor een juiste opberging. In de loop van het komende winterseizoen zal dit systematische opbergen hopenlijk kunnen plaats vinden.

2. De *ornithologische* collectie van wijlen pastoor Nillesen. Deze collectie vormde tot voor kort het voornaamste onderdeel van de natuurhistorische afdeling van het gemeentelijke museum „Oud Ehrenstein” te Kerkrade. De restauratie van dit kasteel en de daarmee gepaard gaande heroriëntering van het museum noodzaakten de gemeente Kerkrade deze afdeling af te stoten. De thans gevonden oplossing, een bruikleen van de gehele collectie aan ons museum in Maastricht, maakt het mogelijk deze fraaie verzameling voor Limburgse ornithologen beschikbaar te houden.

Met de opberging en inventarisatie in een voorlopige ruimte is inmiddels een aanvang gemaakt.

3. De *geologische* collectie van de heer B. H. Boersema te Brunssum, bestaande uit een zeer uitgebreide verzameling objecten, verzameld in en nabij het gebied van de Brunssummer Heide. In de eerste plaats betreft het hier objecten uit de vele grindgroeven, zowel gesteentetypen als fossielen. Daarnaast komen talrijke stukken fossiel hout en fossiele vruchten voor uit de kleigroeven in dit gebied. Een deel van dit laatste materiaal is thans in bewerking bij prof. Jonker van de Rijks-Universiteit te Utrecht. De definitieve systematisering en opberging van deze collectie zal nog geruime tijd vergen.

De betekenis van het Natuurhistorisch Museum als wetenschappelijk archief van natuurhistorische objecten en gegevens is door deze recente aanwinsten nog aanmerkelijk gestegen.

HET MIOCEEN VAN DELDEN

II De invertebraten uit het Twente-kanaal bij Delden ¹⁾

door
A. W. JANSSEN

(Natuurhistorisch Museum, Rotterdam.)

Hieronder volgt een overzicht van het invertebratenmateriaal dat in de jaren 1934-1937 werd verzameld in het Twente-kanaal nabij Delden. Voor het samenstellen van dit overzicht werd gebruik gemaakt van een drietal collecties, namelijk die van het Rijksmuseum voor Geologie en Mineralogie te Leiden, van het Natuurhistorisch Museum te Enschede en van de heer H. C. J. Bosch, te Hilversum.

In de meeste gevallen is het materiaal zeer onvolledig geëtiketteerd. Gewoonlijk werd volstaan met een vindplaatsaanduiding als „Delden”, „St. Annabrug” of zelfs „Twente-Rijnkanaal”. Hoewel het zeker is, dat het materiaal van twee vindplaatsen afkomstig is, namelijk ten westen en ten oosten van de St. Annabrug gelegen, is het merendeel van het materiaal niet tot één van beide plaatsen te herleiden. Omdat het niet waarschijnlijk is dat beide ontsluitingen sterk in ouderdom verschillen, zal het hier zonder onderscheid worden behandeld.

Het aanwezige materiaal is vrijwel uitsluitend in de vorm van kernen en afdrukken bewaard (zie plaat 1 fig. 1), wat de determinaties sterk heeft bemoeilijkt. Slechts de grotere exemplaren konden worden afgebeeld. De kleinere soorten zijn meestal als afdruk in één der grotere exemplaren bewaard en slecht te fotograferen.

Wij willen tevens van deze gelegenheid gebruik maken er op te wijzen dat van de miocene afzettingen in oostelijk Nederland die Van den Bosch en Janssen (1965, p. 82, fig. 1) als „overig bovenmioceen” vermelden, de ouderdom nog allerminst met zekerheid is aangetoond. Van deze lagen zijn

¹⁾ I: zie Natuurh. Mndblad, 54e jrg., no. 6, 30-6-1965, pag. 81